

Byzanc a novořecká identita

- Edward Gibbon, *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire*
- Spyridon Zambelios (1815–1881)
- Konstantinos Paparrigopoulos (1815–1891)

Ρωμαίοι, Ρωμιοί – Romaiοι, Romioi

Έλληνες – Ellines

Γραικοί, Γραικορωμαίοι – Graikoi, Graikoromaioi

- Adamantios Korais, katharevusa

„The modern Greeks know nothing of Thucydides, Aristotle, Solon and other worthies of olden times; their tradition go no further than the Byzantine Empire, and their wish is not to be republicans, but to have an Emperor or absolute master of their own religion.“

VELKÁ MYŠLENKA – Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ

- Ioannis Kolettis
- Alexandros Sutsos

Πάλι με χρόνια με καιρούς,
πάλι δικά μας θα 'ναι!

- „Řecko dvou kontinentů a pěti moří“
- 1919–1922 řecko-turecká válka – „maloasijská katastrofa“
- výměna obyvatelstva

- **Konstantinos Kavafis**, esej *Byzantští básníci* (kolem roku 1900):

„Básníci našeho středověku nejsou rovni našim starověkým básníkům, ani těm nejpůvabnějším následovníkům Múzy, které zplodilo 19. století, ale nejsou hodni ani pohrdání, které jim tak dlouhou dobu dávají najevo vzdělanci Západu. My Řekové jsme jimi nikdy nepohrdali, ale ani jsme je nikdy neznali.“

Kostis Palamas (1859–1943)

- *Císařova flétna* (1910)

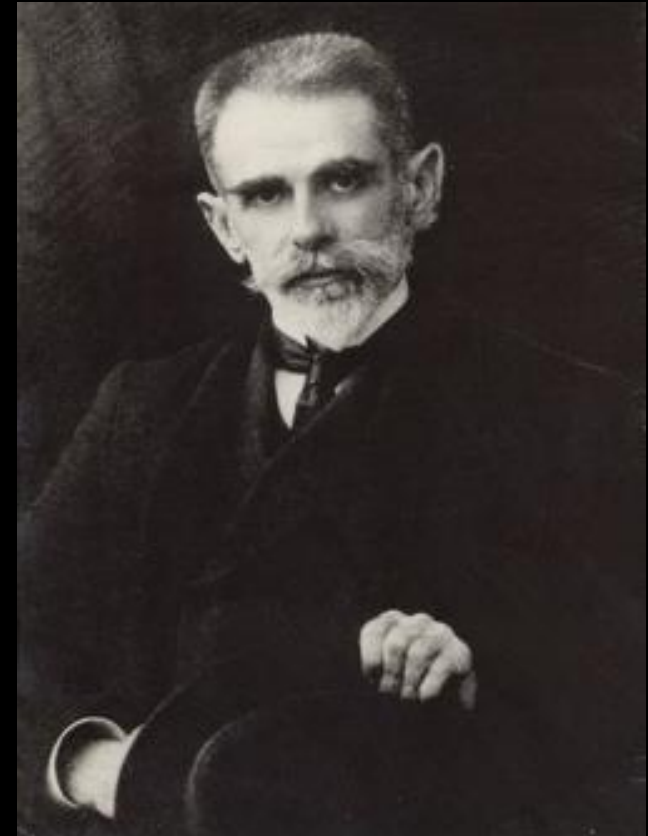
Ioannes Skylitzes (11. stol.)

„Basileios dorazil do Atén, poděkoval Bohorodičce za vítězství, věnoval chrámu skvělé a přepychové dary a vrátil se do Konstantinopole.“

Georgios Pachymeres (13. stol.)

1. kontinuita řeckého národa a historie
2. řecký jazyk
3. Byzanc jako středobod, v němž se spojuje moderní a antické Řecko

- *Dvanáct zpěvů Cikána* (1907)
okolí Konstantinopole kolem 1453
Byzanc jako dekadentní civilizace, která musí být zničena

Πρόζα

- **Alexandros Rizos Rangavis**, *Πάν Μορεје* (1850–1851)

- **Pinelopi Delta** (1874–1941)

Za vlast (Για την Πατρίδα, 1909)

Za časŭ Bulharobijce (Τον καιρό του Βουλγαροκτόνου, 1911)

Kolaps (Το Γκρέμισμα – nedokončeno, vyd. 1983)

- **Maro Douka (* 1947)**

Purpurová čarčka (Ένας σκούφος από πορφύρα, 1995)

Ideologie Velké myšlenky pošpinila Byzanc a pokřivila její obraz. Pro mě Byzanc, náš středověk, byla ze všeho nejvíc multietnickou říší. Až když se její území zmenšovalo, což začalo zhruba v době vlády koménovské dynastie, začala se pomalu měnit v řeckou, nejen jazykem, to se stalo dávno před tím, ale i tím, že lidé začali pociťovat národní uvědomění založené na myšlenkách a hodnotách starořecké civilizace, civilizace, která odkojila křesťanství. My dnes, ať se nám to líbí nebo ne, jsme potomky oné multietnické říše, která až na sklonku své existence začala vnímat sama sebe jako řeckou. Byzanc by tedy v dnešní době mohla posloužit jako aktuální paralela, která by nám mohla pomoci procítit společný osud jižního Balkánu. Neměli bychom zapomínat, že od zániku antických městských států jsme po tisíce let byli právě jen občany multietnických států. Států, které byly autentické a jednotné. Jako „Řekové“ existujeme necelých 200 let. Nebudme proto nabubřelí a povrchní.

Historická detektivka z prostředí Byzantské říše

PANAGIOTIS
AGAPITOS
**EBENOVÁ
LOUTNA**

Historická detektivka z prostředí Byzantské říše

PANAGIOTIS
AGAPITOS
**BRONZOVÉ
OKO**

Historická detektivka z prostředí Byzantské říše

PANAGIOTIS
AGAPITOS
**SMALTOVÁ
MEDÚZA**

Pangiotis Agapitos

„byzantské příběhy s tajemstvím“

Ebenová loutna (Το εβένινο λαούτο, 2003, česky 2016): Kaisareia

Bronzové oko (Ο χάλκινος οφθαλμός, 2006, česky 2017): Soluň

Smaltová Medúza (Η μεδούσα από σμάλτο, 2009, česky 2019): ostrov Skyros

πλαστογράφηση – falzifikace

„Οmezení, která historie klade ,svobodnému vyjádření‘ považuju za velmi pozitivní, protože mě nutí bojovat za každou větu, čímž – jak se domnívám – se psaní stává více vědomým. Své romány nepovažuju za retro historické romány ani za k luštění vyzývající detektivní literaturu, ale za současná vyprávění, která ,falzifikují‘ minulost, a dovolují tak čtenářům přemýšlet o současnosti.“

imitace

intertextualita

Historické prameny

- kroniky (Theofanes, Georgios Monachos, Pokračování Theofana)
  - Fotios (815–890)
  - Theodoros Studijský († 826)
  - *Ekloga* – Leon III. 741 (17. kapitola – trestní právo)
  - Konstantinos Porfyrogennetos
-
- archeologické doklady
  - arabské prameny

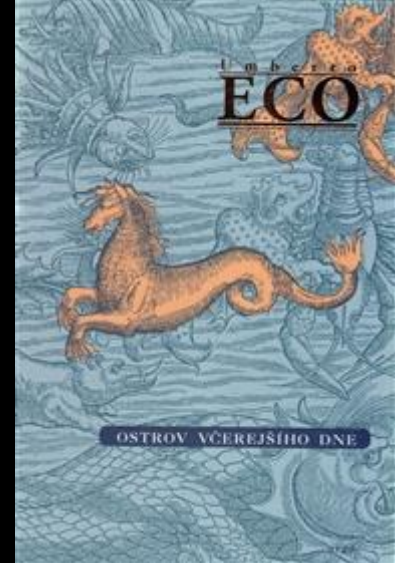

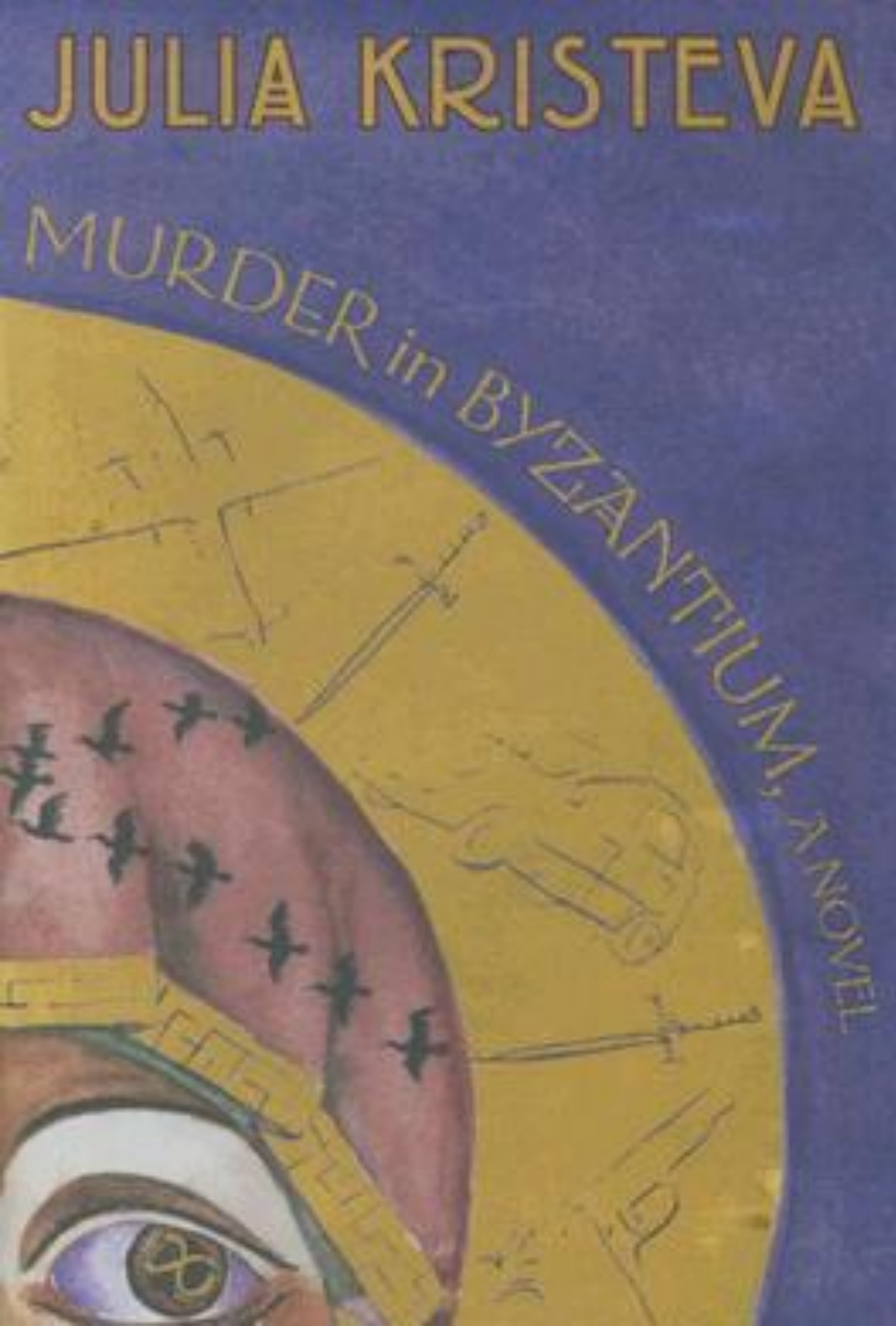
„Falzifikuji byzantské příběhy s tajemstvím, především pro své vlastní potěšení, protože se pokouším dosáhnout způsobu psaní, který spojuje přesnost v použití slov a důslednost v otištění věcí ve vyprávění pohybujícím se na hranici reality a fantaskna, jež je prodchnuto jak humorem, tak melancholií. Pokud z této narativní falzifikace čtenáři vytěží ještě něco jiného, co se týká jich osobně, pak se snad historická detektivka nenachází na samém spodku literárního schodiště.“

Umberto Eco, Baudolino (2000)

„A tu mi přispěchala na pomoc jiná fixní idea, která se mi honila hlavou už delší dobu, aniž bych si někdy pomyslel, že by se mi v této příležitosti mohla hodit: vyprávět příběh, který by se odehrával v Byzanci. Proč? Protože jsem toho věděl jen velice málo o byzantské společnosti, a nikdy jsem nebyl v Konstantinopoli. Mnohým to může připadat jako dost slabá motivace pro rozhodnutí vyprávět něco, co se bude odehrávat v Konstantinopoli, tím spíš, že Konstantinopol souvisela s Fridrichem Barbarossou pouze mimochodem. Ale někdy se člověk rozhodne, že bude vyprávět nějaký příběh, jen aby ho lépe poznal. Zkrátka a dobře, jel jsem do Konstantinopole, přečetl jsem mnoho věcí o staré Byzanci, osvojil jsem si její topografii a setkal jsem se s Niketou Choniatem a jeho dílem Chroniké diegesis. Nalezl jsem klíč, způsob, jak skloubit „hlasy“ svého vyprávění: téměř průhledný vypravěč vypráví rozpravu mezi Niketou a Baudolinem, a přitom střídá učené a vznešené Niketovy reflexe s Baudolinovým pikareskním vyprávěním, aniž by Niketa, a tím méně čtenář, mohl pochopit, jestli a kdy si Baudolino vymýšlí, přičemž jediným opěrným bodem zůstává, že on sám tvrdí, že je lhář ...“

Jak píšu, in: U. Eco, O literatuře

Julia Kristeva, Vražda v Byzanci (2004)

- Santa Barbara
- prof. Sebastian Chrest-Jones
- komisař Northorp Rilsky
- novinářka Stéphanie Delacour
- Anna Komnena, *Alexias*
- Vera F. Mutafchieva, *Já, Anna Komnena* (1991)
- kritika současné společnosti
- intertextualita
- falzifikace